

Täysistunto

Torstai 17.12.2020 klo 9.59—19.27

4.1. Suullinen kysymys ulkoministeri Haaviston toiminnasta (Sanna Antikainen ps)

Suullinen kysymys SKT 180/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Antikainen.

Keskustelu

16.01 **Sanna Antikainen ps:** Arvoisa puhemies! Tällä viikolla poliittisessa keskustelussa on ollut esillä vihreiden piittaamattomuus laista ja ulkoministeri Haaviston toiminta hänen perustuslakivaliokunnalta saamiensa moitteiden jälkeen. Vihreät ovat yrittäneet esittää, että tarkoitus pyhittää keinot ja että lakia rikkonut Haavisto ei olisi tehnyt mitään väärää. Perustuslakivaliokunta totesi mietinnössään täysin yksiselitteisesti, että ulkoministerin toiminta on ollut lainvastaista. Pääministeri Marin, vastatkaa lyhyesti, kyllä vai ei: rikkoiko Haavisto lakia?

16.02 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan moitteet ovat vakavat, ja olen ulkoministeri Haaviston kanssa tästä asiasta keskustellut. Oma ymmärrykseni on se, että hän suhtautuu näihin moitteisiin vakavasti ja nöyrästi, ja tältä osin tietenkin me arvioimme tilannetta samalla lailla kuten perustuslakivaliokunta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Te ette vastannut kysymykseen!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.03 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Haavisto, vastasitte tammikuussa kirjalliseen kysymykseeni seuraavasti: ”Ulkoministeriö tai Suomen valtio ei ole maksanut mitään epävirallisille tahoille liittyen al-Holin leiriin.” Nyt media paljasti, että te annoitte toissa heinäkuussa suullisen ja salaisen toimeksiannon hollantilaiselle järjestölle, joka on laskuttanut ulkoministeriöltä viime vuonna liki 60 000 euroa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Ministeri Haavisto, vastatkaa: pitikö se paikkansa, mitä vastasitte kirjalliseen kysymykseeni — kyllä vai ei?

16.03 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kysymys silloin koski sitä, onko tällaisia tahoja, joita jollain tavalla lahjotaan tai hyvitetään tällaisessa yhteydessä, onko tällaisia epävirallisia rahoja maksettu, kun lapsia esimerkiksi ostettaisiin vapaaksi, ja näitä ei ole. Mitään tällaista ei ole ollut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 168/2020 vp

Sen sijaan toissa kesänä, kuten perustuslakivaliokunnan käymästä aineistosta hyvin voidaan käydä läpi, tällainen hollantilainen Dialogue Advisory Group, joka on siis rauhanvälitysjärjestö, on tehnyt kaksi matkaa sinne alueelle Suomen pyynnöstä niin, että siellä on ollut mukana kokenut suomalainen diplomaatti Ilkka Uusitalo, ja he ovat tehneet raportin, sekä suullisen että kirjallisen, sen matkan tuloksista, tavanneet siellä viranomaisia ja antaneet sitten kuvan, miten sillä alueella voi toimia. Tällainen työ on ulkoministeriön normaalia työtä. [Jukka Gustafsson: Näin on!]

16.04 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliitikassa on aina esiintynyt suhmurointia, mutta Marinin hallitus on vienyt sen aivan uudelle tasolle. Useampi ministeri on joutunut eroamaan puhuttuaan pötyä eduskunnalle tai sekoitettuaan omat ja veronmaksajan rahat. No, he sentään ovat eronneet.

Sisä- ja ulkoministeriön virkamiehet ovat johtaneet eduskuntaa harhaan al-Hol-operaation tiimoilta ilman seurauksia. Ulkoministeri itse on tehnyt samaa ja lisäksi toiminut lainvastaisesti ja sen jälkeen vähätellyt ja vääristellyt perustuslakivaliokunnan ratkaisua. Silti hänellä on SDP:n ja keskustan luottamus. Pääministeri Marin, onko tämä sellaista poliittista kulttuuria, jota te haluatte olla normalisoimassa? Ette te voi lykätä vastuuta vihreille itselleen. Te määrittelette, missä hyväksyttävän rajat kulkevat teidän hallituksessanne.

16.05 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En minä lykkää vastuuta kenellekään. Hallitus yhdessä kantaa vastuuta ja toimii aina eduskunnan luottamuksen varassa. Tällä viikolla on äänestetty eduskunnan salissa ministeri Haaviston luottamuksesta, ja eduskunta on antanut ministeri Haavistolle luottamuksensa. Ja myös omalta osaltani olen todennut, että ulkoministeri voi jatkaa tehtävässään.

16.06 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä perustuslakivaliokunnan tulokinnassahan ei ole kysymys siitä, että ministeri ja hallitus ovat pyrkineet saamaan niitä lapsia pois sieltä al-Holin leiriltä. Kysehan ei ole tästä missään tapauksessa, vaikka tämä keskustelu halutaan tähän siirtää. Kyse on siitä, miten on toimittu ulkoministeriön sisällä henkilökunnan suhteen. Heitä on siirretty eri tehtäviin, kun he eivät ole olleet halukkaita suorittamaan annettuja tehtäviä.

Arvoisa ulkoministeri, nyt kun tätä al-Hol-asiaa on käsitelty jo vuosi, valiokunnassa ja myös eduskunnassa, niin tavallaan tuntuu harmilliselta, että me saamme tipoittain näitä tietoja lukea lehdistä ja näistä erilaisista lausunnoista, kuten esimerkiksi tästä operaatiosta, joka on toteutettu jonkun järjestön kautta. Kysymys kuuluukin: Voitteko te vakuuttaa, että nämä järjestöt eivät ole käyttäneet niitä valtion rahoja sellaisiin tehtäviin, mihin me emme haluaisi antaa lupaa, kuten esimerkiksi [Puhemies koputtaa] käyttää niitä lahjuksina ihmisten pois saamiseksi leiriltä? Voitteko vakuuttaa, [Puhemies: Ja minuutti!] että rahoja ei ole käytetty tällaisiin tehtäviin?

16.07 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin vakuuttaa, että Suomen valtio ei ole tehnyt mitään lahjontaa tai maksanut siitä, että ihmisiä saataisiin pois leiriltä. [Jussi Halla-aho: Sitähän ei kysytty!] Kuten olette nähneet siinä perustuslakivaliokunnan aineistossa, siellä on ollut vaihtoehtona erilaisia yksityisiä tarjoajia, jotka ovat ajatelleet, että he tekisivät hyvää sitä kautta, että he ostaisivat ihmisiä ulos. Sitä Suomen valtio ei ole hyväksynyt, ja sen takia on koko ajan korostettu, myöskin kaikille yk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 168/2020 vp

sityisille toimijoille, että suhteiden pitää toimia virallisella tasolla: rahalla ei voi lapsia pelastaa eikä ostaa, vaan tämän täytyy tapahtua neuvotteluteitse niin, että viranomaiset ovat tässä mukana. Se on ollut Suomen linja.

Kaikki se aineisto, mikä liittyy al-Holiin, on ollut perustuslakivaliokunnan pöydällä tämän vuoden. Tämä on ollut pitkä vuosi minulle, en ole voinut siitä mitään sanoa tähän asti, mutta nyt se kaikki aineisto on julkista.

16.08 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslain mukaan kansanedustaja on velvollinen toimeensa noudattamaan oikeutta ja totuutta. Hän on siinä velvollinen noudattamaan perustuslakia, eivätkä häntä sido muut määräykset. Kuitenkin pääministeri Marin ilmoitti jo ennalta kaikkien hallituspuolueiden puolesta, että ministeri Haaviston jatkolla on koko hallituksen luottamus. Keskustan kansanedustajat ovat julkisesti myöntäneet äänestäneensä Haaviston luottamuksen puolesta pakon edessä omaatuntoaan vastaan, jotta hallitus pysyisi koossa. Hallitus kuitenkin ei kaadu riviministerin saamaan epäluottamukseen. Hänen tilalleen vain valitaan uusi ministeri.

Kysynkin pääministeri Marinilta: oletteko painostanut kansanedustajia äänestämään vastoin omaatuntoaan? Kysyn myös ministeri Saarikolta: oletteko te harhaanjohtanut oman ryhmänne edustajia, jotta nämä äänestäisivät vastoin omaatuntoaan? [Jussi Halla-aho: Onpa hyviä kysymyksiä!]

16.09 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole.

16.10 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Kun viime perjantaina keskustelimme tästä asiasta täällä eduskunnassa, esitin ministeri Haavistolle kysymyksen siitä, yhtyykö hän siihen perustuslakivaliokunnan näkemykseen, että hän on toiminut hallintolain ja ulkoasiainhallintolain vastaisesti. Ministeri Haavisto ei vastannut suoraan tähän kysymykseen vaan totesi ainoastaan, että hän perehtyy perustuslakivaliokunnan mietintöön ja ottaa sen moitteet vakavasti. Nyt kysynkin ministeri Haavistolta: joko te nyt olette perehtynyt perustuslakivaliokunnan mietintöön ja yhdyttekö sen näkemykseen siitä, että toimintanne on ollut lainvastaista, vai kiistättekö tämän asian?

16.10 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen täällä keskustelussa viime perjantaina kahteen kertaan todennut, että perustuslakivaliokunta on ylin päättävä elin tässä asiassa. Siihen ei ole minkäänlaista valitusoikeutta. Se on se päätös, joka jää voimaan. Kunnioitan perustuslakivaliokunnan päätöstä. Otan nämä moitteet vastaan, ja olen ilmoittanut, että tulen kaikessa vastaisessa toiminnassa ottamaan nämä moitteet ja tämän ohjauksen huomioon.

16.10 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunta on kaksi päivää sitten antanut ministeri Haavistolle luottamuksensa. Perustuslakivaliokunta antoi ministerille moitteet virkamiehen siirtohankkeesta, vaikka totesikin sen olleen oikein, että ministeri ryhtyi toimiin al-Holin leirin lasten auttamiseksi. Juuri äsken ministeri jälleen kerran totesi ottavansa moitteet vakavasti, mutta oppositio vain jatkaa ryöpytystä. Herää kysymys, kunnioittaako oppositio eduskunnan tekemää päätöstä. Itse kukin on tehnyt virheitä, ja oman puolueenikin puolesta haluan todeta, että otamme virheistä opiksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 168/2020 vp

Arvoisa puhemies! Nyt on aika katsoa eteenpäin. Tässä maassa on valtavan tärkeitä kysymyksiä ratkaistavaksi. Olemme edelleen keskellä koronakriisiä. Myöskään ilmastokriisi, talouden vaikea tilanne ja luontokato eivät ole kadonneet mihinkään. Kysyn pääministeriltä: onko asia hallituksen puolesta käsitelty, [Puhemies koputtaa] ja voimmeko jatkaa kestävän yhteiskunnan rakentamista? [Perussuomalaisten ryhmästä: Edustaja Hassi yrittää hiljentää oppositiota!]

16.12 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten aikaisemmin totesin, ministeri Haavisto nauttii eduskunnan luottamusta, kuten tällä viikolla eduskunta on todennut, ja ministeri Haavisto nauttii myös minun luottamustani ja hallituspuolueiden luottamusta. Tämän mukaisesti toimimme. Itse kyllä soisin, että keskittyisimme niihin painaviin ja tärkeisiin asioihin, joita meillä on hallituksen pöydällä.

16.12 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Antikaisen kirjallisessa kysymyksessä ei kysytty vain sitä, onko annettu joitakin lahjusrahoja, vaan ylipäätensä, onko maksettu joillekin tahoille, ja tätä samaa kysymystä on esitetty valiokunnissa.

Ulkoministeri 2008: yksityiselämän ehdottelevia tuhmia tekstiviestejä — ero; kehitys- ja omistajaohjausministeri 2013: poliittinen ohjaus valtionyhtiön tekemässä rikosilmoituksessa — ero; valtiovarainministeri 2020: 45 000 euron esiintymiskoulutus ministeriön laskuun — ero; ja monia muita. Ulkoministeri 2020: rikkoi lakia, esitti väärää tietoa eduskunnalle — ei eroa.

Arvoisa pääministeri! Täällä on nyt aika moneen kertaan kysytty ja kysyn edelleen: miksi teidän hallituksenne ministeri saa toimia lainvastaisesti?

16.13 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ministeri Haavisto on todennut, hän ottaa perustuslakivaliokunnan moitteet erittäin vakavasti, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei se riitä!] hän huomioi sen omassa työskentelyssänsä. Ja kuten aikaisemmin olen jo todennut, hallitus ja kaikki sen ministerit toimivat eduskunnan luottamuksella, ja tällä viikolla eduskunta on äänestänyt ministeri Haaviston luottamuksesta ja on antanut luottamuksensa.

16.14 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeriö valmistelee säännökset, joilla pyritään esimerkiksi varmistamaan hyvän hallinnon toteutuminen. Arvoisa ministeri Henriksson, meillä Pohjanmaalla ovat tunnetusti rehellisyys ja suorasanaisuus kunniassa. Te annoitte luottamuksen oikeusministerinä ministeri Haavistolle, kun hän on selkeästi perustuslakivaliokunnan mielestä rikkonut lain kirjainta. Miten te koette, näytättekö nyt oikeusministerinä hyvää mallia Suomen nuorille, Suomen kansalle, kun te annatte tuossa asemassa luottamuksen lakia rikkoneelle? — Kiitos.

16.15 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä on todettu, eduskunta on tällä viikolla äänestänyt ministeri Haaviston luottamuksesta. Se on teidän kaikkien tiedossa. Se oli poliittinen päätös, tässä salissa tehdään politiikkaa. Tämä sali ei ole tuomioistuin, vaan täällä tehdään politiikkaa. Se poliittinen päätös on tehty, ja haluaisin kysyä, onko tässä salissa sellaisia henkilöitä, jotka eivät koskaan ole tehneet virheitä. Onko se niin, että ei voi koskaan sallia, että joku tekee jotain

Pöytäkirjan asiakohta PTK 168/2020 vp

väärin ja voi katua sitä ja voi mennä eteenpäin? Tässä salissa otetaan kantaa siihen, otetaanko poliittinen vastuu vaiko ei. Ja tästä on eduskunta tällä viikolla äänestänyt. Minä olen demokratian kannattaja, ja tämä sali on tämän asian päättänyt.

16.16 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tiistaina eduskunta äänesti ministerin luottamuksesta, koska ministeri oli — perustuslakivaliokunnan näin todeten — toiminut vastoin lakia. Mutta tämän äänestyksen jälkeen kuitenkin usea kansanedustajakollega toi esiin, että eivät he äänestäneet ministerin luottamuksesta vaan he äänestivät täällä hallituksen jatkosta. Kysynkin pääministeriltä: Olisitteko todella tilanteessa, että ministeri Haavisto ei toimittuaan vastoin lakia olisi saanut eduskunnan luottamusta, mennyt Mäntyniemeen jättämään hallituksen eronpyynnön? Vai ovatko kansanedustajakollegat tässä antaneet väärän kuvan siitä, mistä tiistaina äänestettiin, kun ministeri Haaviston luottamuksesta äänestettiin?

16.16 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministerinä ilman muuta tuen hallitusta ja sen ministereitä ja näin pyrin toimimaan kaikissa tilanteissa. Näin olen aikaisemmin toiminut ja näin pyrin myös vastaisuudessa toimimaan. Tämän kysymyksen osalta oma arvioni on se, että mikäli ministeri Haavisto ei olisi saanut eduskunnan luottamusta, niin me olisimme hallituksessa keskustelleet erittäin vakavasti hallituksen jatkosta.

16.17 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Eduskunnan hallituspuolueet ovat antaneet ministerille luottamuksen, ja eduskunnan hallituspuolueilla on enemmistö, mutta nämä eduskunnan hallituspuolueet eivät voi yhdessäkään muuttaa sitä, että ministerien vallankäytön on perustuttava lakiin ja noudatettava lakia. Perustuslakivaliokunnan asemaa on nakerrettu, kun hallituksen toimesta ollaan kiistetty tätä lopputulemaa. Tai ainakaan te, pääministeri, ette äsken vastauksessanne myöntänyt ulkoministerin rikkoen lakia. Te ette siis halua sanoa, että ulkoministeri rikkoi lakia.

Kysyn: Kun EU:n elvytyspaketissa te, Marin, pääministerinä neuvottelitte Suomen sinne mukaan ilman yksiselitteistä mandaattia ja kun perustuslakivaliokunta on jatkossa hyvin ratkaisevassa asemassa, kun EU:n yhteistä velanottoa ja tulonsiirtounionia käsitellään eduskunnassa, niin nyt tässä tilanteessa perustuslakivaliokunnan puheenjohtajaksi oli käytettävissä entinen oikeusministeri Johannes Koskinen. Mutta ilmeisesti te, pääministeri, omalla päätöksellänne kuitenkin tahdoitte ja ajoitte sinne [Puhemies koputtaa] puheenjohtajaksi Antti Rinteen. Miksi näin?

16.18 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP:n eduskuntaryhmä tekee esitykset eduskunnalle tämänkaltaisista valinnoista, ja valinnat täällä salissa käsitellään, ja perustuslakivaliokunta on valinnut joukostaan Antti Rinteen perustuslakivaliokunnan puheenjohtajaksi.

Mitä tulee sitten tähän monivuotiseen rahoituskehykseen ja elpymiskokonaisuuteen: Nyt kun tämä asia on vihdoinkin ja viimein saatu Euroopan päässä vietyä eteenpäin, tästä tullaan antamaan omien varojen päätös eduskunnalle ja eduskunta pääsee tätä kokonaisuutta käsittelemään, ja asianmukaiset valiokunnat — olettaisin, että myös perustuslakivaliokunta — tulevat erittäin huolellisesti tämän kokonaisuuden katsomaan läpi. Itse olen pääministerinä pyrkinyt kaikin tavoin varmistamaan sen, että kaikki ne perustuslakivaliokunnan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 168/2020 vp

huolet ja huomiot on otettu tässä neuvotteluratkaisussa huomioon. [Jukka Gustafsson: Rinne valittiin yksimielisesti! Myös perussuomalaiset tukivat häntä!]

16.19 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa muistutuksen johdosta tehdyssä perustuslakivaliokunnan selvityksessä kuultiin ylimpiä laillisuusvalvojia. Eduskunnan oikeusasiamies katsoi, ettei edes sitä hallintolain ja ulkoasiainhallintolain rikkomusta olisi tapahtunut, jossa taas perustuslakivaliokunta katsoi, että siinä oli lainvastaisesti menetelty. Toinen korkea laillisuusvalvoja, apulaisvaltakunnansyyttäjä, katsoi, että on siinä määrin syytä epäillä virkavirhettä, että hän olisi normaalin virkamiehen osalta vienyt asiaa eteenpäin, mutta hän jätti perustuslakivaliokunnan totaalisesti arvioitavaksi, täytyvätkö ministerivastuun erityiset edellytykset, jotka perustuslaissa suoraan on kirjoitettu.

Nyt on julkisessa keskustelussa kerrottu, että on ikään kuin automaattinen ratkaisu näihin, että... [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt, edustaja Koskinen, se kysymys ministerille.

...siirretään valta valtakunnansyyttäjälle, ja kysymys menisi oikeusministerille: kun näin ylimmät laillisuusvalvojat tällaisessa tilanteessa ovat kahta eri mieltä, [Puhemies koputtaa] tuoko joku tällainen yksinkertainen lainmuutos ratkaisun tällaisiin tilanteisiin?

16.21 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En oikein kuullut sitä viimeistä kysymystä. Jos puhemies sallii, niin jos saisin sen vielä kertaalleen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ei sentään minuuttia, mutta jos kymmenessä sekunnissa tiivistätte.

16.21 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Eliikkä kun entinen valtakunnansyyttäjä esitti, että ratkaisun tällaisiin tuo se, että siirretään perustuslakivaliokunnalta tämä ministerisyytteen harkintavalta valtakunnansyyttäjälle, ja nythän me näemme, että kaksi ylintä laillisuusvalvojaa on eri mieltä, niin onko ratkaisu [Puhemies koputtaa] tämä lainmuutos?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No nyt kysymys selvisi.

16.21 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erinomainen kysymys. Meidän pitää varmasti vakavasti käydä läpi se, millä tavalla tällaisia prosesseja tänä päivänä hoidetaan, onko meillä syytä yhdessä eduskunnassa parlamentaarisesti käydä läpi se, onko syytä muuttaa tätä järjestelmää joiltakin osin. Olen itse avoin sellaiselle keskustelulle ja olen avoin myös siihen, että keskusteltaisiin siitä, onko soveliasta, jos kuitenkin jätetään tämä järjestelmä käyttöön, että perustuslakivaliokunta on se, joka päättää, ylittyykö syytekynnys vai ei, ja onko soveliasta, että ne henkilöt, jotka itse ovat olleet aloitteen tekijöitä tällaiselle menettelylle, ovat itse päättämässä perustuslakivaliokunnassa tästä käsittelystä. Minun mielestäni tässä on asioita, mitä meidän on syytä pohtia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Entä ministerin läsnäolo omassa asias-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 168/2020 vp

saan?]) Tässä on otettava myös näitä asioita huomioon, ja eduskunnan [Puhemies koputtaa] on syytä palata tähän keskusteluun.

16.22 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusvaltion kannalta eduksi ei ole se, että nyt on asetettu lasten auttaminen ja hyvä hallintotapa vastakkain. Ministeri johtaa ministeriötä, mutta laki suojaa työntekijää. Lain tehtävä on toimia kansalaisten turvana myös sellaisissa tapauksissa, joissa vallankäyttäjän moraalit on hyvinkin erilainen kuin yleisesti hyväksymämme. Yhteiskunnassamme on valtavasti tärkeitä arvoja, joita pitää varjella, mutta lainmukaisesti. Jos oikeusvaltion periaatteita aletaan murentaa, se johtaa mielivaltaan. Elinkeinoelämän valtuuskunnan tutkimus paljasti kansalaisten kadottaneen uskonsa poliitikkoihin ja puolueisiin. Mitkä ovat ne toimet, joilla te, pääministeri Marin, pyritte vaikuttamaan siihen, että kansalaisten luottamus tässä tilanteessa paranee?

16.23 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä ja iso kysymys ja valitettavasti niin iso, että minulla yksin pääministerinä ei ole siihen vastausta. Toivoisin kyllä, että kansanedustajalaitoksena, eduskuntana, yhdessä tätä asiaa vakavasti pohdimme, ja uskon, että eduskunnan puhemies myös tämän asian osalta on halukas käymään koko eduskunnan kanssa keskustelua.

Kyllä se on niin, että meillä jokaisella on yhdessä vastuu siitä, millä tavalla politiikka näyttäytyy kansalaisille, millä tavalla oikeusvaltio näyttäytyy kansalaisille. Meidän jokaisen sanoilla, teoilla ja toiminnalla on vaikutusta siihen, millä tavalla ihmiset kokevat, että he voivat politiikkaan luottaa. Tähän keskusteluun kutsun mielelläni kaikki kansanedustajat yhdessä puolueesta riippumatta, hallitus—oppositio-asetelmasta riippumatta. Ja uskon, kun olen kuunnellut eduskunnan puhemiestä, että myös hän jakaa tämän huolen.

16.24 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän on niin, ministeri Haavisto, että te tietyllä tavalla jäätte rankaisematta. Teille tuli moitteet, on todettu lainvastaisuus, ei oikeudellista vastuuta, koska ei ministerivastuusiakynnys täyty, mutta ei myöskään poliittista vastuuta. Ministeri Henriksson sanoi, että muut puolueet tekevät politiikkaa, ja no, se on teidän valintanne, että haluatte jatkaa vihreiden kanssa ettekä halua osoittaa sitä, mikä teille on sopivuuden raja ja mikä ei.

Kysyn oikeastaan teiltä, ministeri Haavisto, kun kaikki muut tuntuvat jotenkin osoittavan lopulta kuitenkin nuolenkärkensä teihin: koetteko te olevanne niin korvaamaton tälle Suomen politiikalle, että te ette voi poistua sieltä ministeriäitiöstä ja antaa sinne tulla teidän omasta puolueestanne jonkun sellaisen ihmisen, joka ei rasittaisi tätä meidän yhteiskuntaamme luottamuspulalla näin vakavasti? Pääministeri juuri otti esille tämän luottamuksen. Teillä on, ulkoministeri, mahdollisuus palauttaa tämän tilanteen luottamus eroamalla tehtävästänne. [Puhemies koputtaa] Miksi te ette tee sitä?

16.25 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä meistä jokainen joutuu koko ajan miettimään, mitä tehtäviä pystyy hoitamaan, mitä on kykenevä hoitamaan, ja totta kai, kun perustuslakivaliokunta näin painavasti sanoi, olen sen harkinnan joutunut tekemään.

Sitten palaan syksyyn 2019 ja niihin kaikkiin toimiin, joita on tehty näiden suomalaisten lasten eteen: Puhun nyt niistä lapsista sen vuoksi, että kaikki ne muistutuksen kohdat, jotka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 168/2020 vp

perustuslakivaliokunnalle jätettiin, koskivat lasten auttamista tavalla tai toisella silloin syksyllä 2019, ja se oli hallituksen linjan mukaista. Tiedän, että korkea virkamiesjohto omassa ministeriössäni ei nähnyt näissä toimissa ongelmia. Ministerin täytyy tietysti voida luottaa virkamiesjohtoon, ja sitten yksi näistä toimista on nyt todettu perustuslakivaliokunnassa sellaiseksi, että siitä olen saanut moitteet, ja ne moitteet otan vastaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tämä aihealue on tällä erää nyt käsitelty, ja vaihdetaan aihetta.

Kysymyksen käsittely päättyi.